

پاسخگویی حسابرسان به استانداردهای ریسک حسابداری

حدیثه ابراهیمی نیا^۱، زینب رجب‌لو^۲ و معصومه سندگل^۳

۱. مسئول امور اداری شهرداری شهر رامیان (عهده دار مکاتبات)

۲. حسابدار شهرداری شهر رامیان

۳. حسابدار شهرداری شهر خانیبین

چکیده

طبق استانداردهای حسابداری، هدف از حسابداری صورتهای مالی این است که حسابرس بتواند درباره اینکه صورتهای مالی مزبور از تمام جنبه های با اهمیت طبق استانداردهای حسابداری تهیه شده یا خیر اظهار نظر کند. این اظهار نظر با میزانی ریسک روبه رو است که به آن ریسک حسابداری می گویند. به منظور اظهار نظر حرفهای حسابرس موظف است که شواهد کافی و قابل قبولی بدست آورد. این شواهد معمولاً با انجام حجم مشخصی از آزمون های کنترل و آزمون های محتوا فراهم می شود. هدف از این مقاله پاسخگویی حسابرسان به استانداردهای ریسک حسابداری، به گونه ای که زوایای ریسک حسابداری بهتر شناخته شود و به نحو مطلوبتری کنترل شود. شرکت هایی که فرآیند مدیریت ریسک را رعایت می کنند از نظر حسابداری ریسک کمتری دارند و حسابداری آنها احتمالاً با صرف منابع کمتری صورت می پذیرد. حسابرسان باید کل سازمان و محیط اطرافش را با هم پایش کنند تا به ماهیت چالشهای حسابداری که با آنها مواجه خواهد شد پی ببرند. حسابداری داخلی یک مکانیسم ضروری است که از وقوع تقلب و اشتباهات جلوگیری نموده و از رعایت سیاستها و رویه ها اطمینان می دهد، و باعث افزایش کارایی و اثربخشی میشود. همچنین اینکه پاسخگویی حسابرسان به استانداردهای ریسک حسابداری مستلزم اعمال ملاحظات خاصی در انجام حسابداری به ویژه حسابداری مبتنی بر ریسک است. کسب یک شناخت به تمام معنا برای پاسخگویی مالی به حسابرس این امکان را می دهد تا به طور اثربخشی چگونگی پاسخگویی حسابرسان به استانداردهای ریسک حسابداری بر ریسک ذاتی و کنترل را درک کند.

واژگان کلیدی: پاسخگویی حسابرسان، استانداردها، ریسک حسابداری

مقدمه

طبق استانداردهای حسابداری صورتهای مالی این است که حسابرس بتواند درباره اینکه صورتهای مالی مزبور از تمام جنبه های با اهمیت، طبق استانداردهای حسابداری تهیه شده است یا خیر، اظهار نظر کند. این اظهار نظر همواره با میزانی از خطر روبه رو است که به آن ریسک حسابداری گفته می شود. در واقع ریسک حسابداری یعنی احتمال خطر اینکه حسابرس نسبت به صورتهای مالی حاوی اشتباه یا تحریف با اهمیت، نظر حرفه ای نامتناسب اظهار کند. تحریف با اهمیت ممکن است نتیجه اشتباهات یا تقلبات باشد. اشتباهات خطاهای غیر عمدی هستند که به حذف یا درج نادرست رویدادهای مالی طبقه بندی می شوند. حسابرس جهت آزمون حذف نادرست به بررسی ادعای کامل بودن می پردازد و درج نادرست مربوط به ادعای وجود یا رخداد می باشد. از طریق کنترل داخلی موثر می توان اشتباهات غیر عمدی را به حداقل رساند. تحریفات ناشی از تقلب، عمدی هستند و ممکن است منجر به گزارشگری مالی گمراه کننده شوند. گزارشگری مالی گمراه کننده عبارت است از تلاش های مدیریت برای تحریف صورت های مالی به منظور گمراه کردن استفاده کنندگان گزارش های مالی بوده است. هدف از به کارگیری حسابداری مبتنی بر ریسک، افزایش کارایی و اثربخشی حسابداری است به گونه ای که رسیدگی ها به میزان مناسبی انجام گردد و در نتیجه زمان صرف شده به سطح منطقی تری تغییر یابد (حساس یگانه ومعیری، ۱۳۸۵).

مفهوم ریسک حسابداری:

ریسک حسابداری به این ریسک اشاره دارد که حسابرس ممکن است بدلیل عدم کشف تحریفات با اهمیت در صورت های مالی یا به دلیل خطا یا تقلب، گزارش فاقد صلاحیت را انتشار دهد. ریسک حسابداری هم در مرحله ی برنامه ریزی و هم در اجرای عملیات مالی، مورد توجه حسابرسان می باشد. ریسک حسابداری تابعی از ریسک تحریف با اهمیت صورتهای مالی و ریسک عدم کشف است. ریسک تحریف با اهمیت یعنی ریسک وجود تحریف با اهمیت در صورتهای مالی و ریسک عدم کشف به معنای آن است که حسابرس قادر به کشف این تحریفات نباشد. حسابرس باید روشهای حسابداری را برای تشخیص و برآورد ریسک های تحریف با اهمیت اجرا کند و با طراحی و اجرای روشهای حسابداری مناسب در برخورد با ریسک های مزبور، ریسک عدم کشف را محدود و ریسک حسابداری را تا سطح قابل قبول کاهش دهد. این فرآیند، مدیریت ریسک حسابداری نامیده می شود (حساس یگانه ومعیری، ۱۳۸۷).

مفهوم حسابداری مبتنی بر ریسک:

حسابداری داخلی مبتنی بر ریسک، روشی را فراهم می کند که اطمینان می دهد ریسک های سازمان مدیریت شده اند. برآورده کردن نیازهای هیات مدیره مسوولیت بخش حسابداری داخلی است. در حقیقت حسابداری داخلی مبتنی بر ریسک، آنچه سازمان و اهداف آن را تهدید می کند، بررسی می کند. این ریسک ها شامل ریسک مالی، عملیاتی و استراتژیک، چه در درون سازمان و چه در برون سازمان خواهد بود. حسابداری داخلی مبتنی بر ریسک، روشی است که در بخش حسابداری داخلی مورد استفاده قرار میگیرد و برای ارائه اطمینان بخشی از اینکه ریسک ها مدیریت شده اند استفاده می شود (خداد، ۱۳۹۳).

انواع ریسک های حسابداری:

۱- ریسک رد نادرست (ریسک آلفا): در مواردی رخ می دهد که صورت های مالی از تمام جنبه های با اهمیت مطابق با استاندارد های حسابداری باشد؛ اما حسابرس گزارش غیر مقبول صادر نماید، این ریسک کارایی حسابداری را تحت تاثیر قرار می دهد.

۲- ریسک پذیرش نادرست (ریسک بتا): در مواردی رخ می دهد که صورت های مالی از جنبه های با اهمیت مطابق با استاندارد های حسابداری نباشد؛ اما حسابرس گزارش مقبول صادر نماید، این ریسک اثر بخشی حسابداری را تحت تاثیر قرار می دهد. ریسک بتا نسبت به ریسک آلفا از اهمیت بیشتری برخوردار است.

۳- ریسک تحریف با اهمیت: حسابرس این ریسک را در دو سطح ارزیابی می کند

(۱) در سطح کلیت صورت های مالی

۲) در سطح ادعاها (گروه معاملات، مانده حساب ها و افشاء)

۱-۳ ریسک ذاتی

۲-۳ ریسک کنترل

این دو ریسک مربوط به واحد مورد رسیدگی است و صرف نظر از حسابرسی شدن یا نشدن صورت های مالی وجود دارد.

۴- ریسک عدم کشف: ریسک ی که به حسابرس و اثر بخشی حسابرسی ارتباط دارد، ریسک عدم کشف نامیده می شود و در فرمول ریسک حسابرسی هدف حسابرس یافتن همین ریسک می باشد.

۱-۴ ریسک بررسی تحلیلی

۲-۴ ریسک عدم کشف ناشی از آزمون جزئیات مانده حسابها و گروه معاملات (خطیری، ۱۳۸۴).

اجزای تشکیل دهنده ریسک حسابرسی

ریسک ذاتی (IR)

قابلیت تحریف پذیری یکی از ادعاهای صورت های مالی با فرض اینکه برای آن کنترل داخلی وجود نداشته باشد.

ریسک کنترلی (CR)

احتمال خطر رخ دادن یک تحریف با اهمیت در یک یکی از ادعاهای صورت های مالی (در یک حساب) و عدم کشف به موقع آن توسط سیستم کنترل داخلی صاحبکار.

ریسک عدم کشف (DR)

احتمال اینکه حسابرس تحریف با اهمیت موجود در یک ادعای صورت مالی را شگف نکند (فرصتی، ۱۳۸۱).

ریسک حسابرسی (AR)

ریسک حسابرسی، احتمال مشترک ریسک ذاتی، ریسک کنترلی و ریسک عدم کشف می باشد.

$$AR = IR * CR * DR$$

ریسک حسابرسی به سطحی از ریسک گفته می شود که مورد پذیرش حسابرس می باشد. از آنجا که متمم این عامل ریسک، مبنای تشکیل دهنده اظهار نظر حسابرسی می باشد، حسابرس باید آن را در سطح پایین تعیین نماید. به عنوان مثال اگر ریسک حسابرسی، ۸ درصد فرض شود حسابرس با ۹۲ درصد اطمینان اظهار نظر خواهد کرد که صورتهای مالی به نحو با اهمیتی تحریف نشده اند. به عنوان یک قاعده عملی ریسک حسابرسی باید کوچکتر یا مساوی ۱۰٪ تعیین شود. طبق اصل محافظه کاری، ریسک ذاتی باید در ابتدا ۱۰۰٪ در نظر گرفته شود. ریسک کنترلی بر اساس شناخت و ارزیابی حسابرس از ساختار کنترل های داخلی مورد ارزیابی قرار می گیرد. ریسک عدم کشف، یک متغییر قابل کنترل در سطح معادله ریسک حسابرسی می باشد و تابع ارزیابی حسابرس از ریسک ذاتی و ریسک کنترلی می باشد. رابطه معکوسی با اندازه آزمون های محتوای حسابرسی دارد (فرصتی، ۱۳۸۱).

با فرض اینکه معادله ریسک حسابرسی به شکل احتمال مشترک اجزای تشکیل دهنده می باشد و با فرض اینکه ریسک عدم کشف از طریق افزایش یا کاهش آزمون های محتوای حسابرسی قابل کنترل می باشد، معادله ریسک حسابرسی به گونه ای می تواند مرتب شود که متغییر قابل کنترل (وابسته) در طرف چپ معادله و متغییرهای غیر قابل کنترل (مستقل) در طرف راست معادله قرار گیرند (فرصتی، ۱۳۸۱).

نکته های مهم مرتبط با ریسک حسابرسی:

۱- حسابرس در تدوین طرح کلی حسابرسی باید شناخت کافی از فعالیت واحد مورد رسیدگی، شناخت سیستم های حسابداری و کنترل داخلی، ریسک و اهمیت، نوع و ماهیت، زمانبندی، اجرا و حدود روش های حسابرسی، هماهنگی، هدایت، سرپرستی و بررسی و سایر موارد موثر را در نظر داشته باشد.

۲- تردید در مورد فرض تداوم فعالیت توسط حسابرس در مرحله ی برنامه ریزی صورت می پذیرد.
 ۳- دارایی های با ارزش بالا و با قابلیت نقل و انتقال بسیار، مانند وجوه نقد، از سر فصل حساب هایی مانند دارایی ثابت می باشند و از ریسک ذاتی بالایی برخوردار می باشند(خطیری، ۱۳۸۴).

هسته های اصلی کار حسابرسی داخلی:

۱. اطمینان دادن در مورد اینکه فرآیندهای به کار رفته توسط مدیریت برای شناسایی همه ریسک ات قابل توجه موثر هستند.
۲. اطمینان دادن در مورد اینکه ریسک ات به درستی توسط مدیریت بر مبنای اولویت بندی آنها ارزیابی شده است.
۳. ارزیابی فرآیندهای مدیریت ریسک، برای اطمینان از پاسخ به هر گونه ریسک که مطابق با سیاست های سازمان است.
۴. ارزیابی گزارش ریسک های کلیدی توسط مدیران به هیات مدیره.
۵. بررسی ریسک های کلیدی توسط مدیران برای اطمینان از کنترل های قرار داده شده در داخل عملیات و در حال نظارت (وحدیدی الیزایی، ۱۳۸۳).

مراحل حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک

۱. ارزیابی ریسک سازمان
  ۲. تنظیم کردن یک برنامه برای انجام حسابرسی (معمولا به صورت سالانه انجام می گیرد).
  ۳. انجام دادن حسابرسی مبتنی بر ریسک و بازخوردهای نتایج حسابرسی.
- یک روش جدید که توسط توماس بایر گردآوری شده است. در حسابرسی بر مبنای ریسک، حسابرسان در همان طرف میز که مشتری می ایستد، آن ها نیز می ایستند. اکنون مشتری یک نفر را با خود دارد چون دید آن ها به کار تجاری یکسان است(الیفانت^۱، ۲۰۰۲).

رابطه بین اهمیت و خطر حسابرسی

حسابرس هنگام برنامه ریزی حسابرسی باید مشخص کند که چه مواردی می تواند صورتهای مالی را به گونه ای با اهمیت تحریف کند. برآورد حسابرس از اهمیت مربوط به مانده حسابهای خاص و گروه های معاملات و رویدادهای مشخص، حسابرس را در یافتن پاسخ برای پرسشهایی چون کدام اقلام باید رسیدگی شود و از نمونه گیری آماری و روشهای تحلیلی استفاده گردد یا خیر، یاری می رساند. پاسخهای مزبور حسابرس را قادر می کند روشهایی از حسابرسی را انتخاب کند و بکار گیرد که در مجموع، بتواند خطر حسابرسی را به سطح قابل قبولی کاهش دهد. اهمیت با خطر حسابرسی رابطه معکوس دارد؛ یعنی هر چه مبلغ اهمیت بالا می رود، خطر حسابرسی کاهش می یابد و برعکس. حسابرس برای تعیین نوع و ماهیت، زمان بندی اجرا و حدود روشهای حسابرسی باید این رابطه معکوس را در نظر بگیرد؛ برای مثال، چنانچه حسابرس پس از برنامه ریزی برای اجرای روشهای خاص حسابرسی به این نتیجه برسد که مبلغ اهمیت قابل قبول، پایین تر از برآورد قبلی وی است، خطر حسابرسی افزایش می یابد. حسابرس برای جبران این افزایش در خطر حسابرسی یکی از اقدامات زیر را انجام می دهد:

الف- کاهش سطح برآوردی خطر کنترل، در صورت امکان، و تامین پشتوانه لازم برای سطح جدید پایین تر، از طریق انجام آزمونهای گسترده تر یا اضافی کنترلهای داخلی.

ب - کاهش خطر عدم کشف از طریق تعدیل نوع و ماهیت، زمان بندی اجرا و حدود آزمونهای محتوای مورد نظر (وحدیدی الیزایی، ۱۳۸۳).

¹ Oliphant.

اهمیت و خطر حسابرسی در ارزیابی شواهد حسابرسی

برآورد حسابرس از اهمیت و خطر حسابرسی در مرحله برنامه‌ریزی حسابرسی می‌تواند متفاوت از برآورد وی در مرحله ارزیابی نتایج حاصل از اجرای روشهای حسابرسی باشد. این تفاوت می‌تواند از تغییر ایجاد شده در شرایط یا افزایش شناخت حسابرس به دلیل انجام دادن رسیدگیها ناشی شود؛ برای مثال، چنانچه حسابرسی پیش از پایان دوره مالی برنامه ریزی شده باشد، حسابرس باید نتایج عملیات و وضعیت مالی را پیش‌بینی و براساس آن، اهمیت و خطر حسابرسی را برآورد کرده باشد. اگر نتایج عملیات و وضعیت مالی واقعی به گونه‌ای عمده متفاوت از پیش‌بینی حسابرس باشد، برآورد وی از اهمیت و خطر حسابرسی نیز تغییر می‌کند. حسابرس ممکن است در مرحله برنامه‌ریزی حسابرسی، میزان اهمیت را عمداً کمتر از میزانی در نظر بگیرد که برای ارزیابی نتایج رسیدگیهای بکار خواهد گرفت (وحیدی الیزایی، ۱۳۸۳).

محدودیت های روش قدیمی در ریسک حسابرسی :

اکنون بیایید با هم موارد مخصوص مربوط به ساختار کار تجاری را بدست آوریم . در حسابرسی قدیمی ، حسابرسان واقعاً تمام تصمیمات حسابرسی شان را بر مبنای جنبه مادی اتخاذ می کردند ، که آن در صد (یا کسری از درصد) کار پیمانکار می باشد . کنترل های داخلی که توسط پیمانکار صورت می گرفت برای اهداف حسابرسی که بیمار سودمند بودند به طور گسترده مورد ارزیابی قرار نمی گرفتند ، چون توجه فقط بر روی تغییر ارقام و اعدادی بود که در صورت حساب های مالی گزارش می شدند و در پایان حسابرسی چیزی را که قبلاً پیمانکار می دانست تغییر می داد که آن این بود که شرکت بر روی بعضی شغل سرمایه گذاری کند و همچنین بعضی از شغل ها را رها کند. پس پیمانکار یک صورت حساب و جریان کاری بدست می آورد که خودش را دوباره سال بعد تکرار می کرد (حساس یگانه ومعیری، ۱۳۸۷).

در بعضی موقعیت ها این تنها روشی است که حسابرسان می توانند بر عهده بگیرند به خاطر کنترل ضعیف محیط که در شرکت ارائه می شود به طور کلی زمانی که کنترلهای ضعیف داخلی وجود دارد به این خاطر است که مدیریت تصمیم هوشیارانه ای اتخاذ کرده که کنترلهای داخلی به اندازه عوامل دیگر کار تجاری مهم نیستند . به هر حال کنترل ضعیف محیط به خودی خود یک ریسک آشکاری دست و چیزی است که باید مورد توجه مدیریت قرار داد (اهمیت آن را به یاد مدیریت آورد) در حالی که روش قدیمی حسابرسی فقط در محیط هایی با کنترل ضعیف کار می کرد ، حسابرسی بر مبنای ریسک این ضعف ها را تشخیص می داد تا این که مدیریت بتواند گام های شایسته ای بردارد تا کنترل های داخلی را قوت ببخشد (والوارد^۲، ۲۰۰۲).

فایده های روش بر مبنای ریسک

در حالی که در حسابرسی بر مبنای ریسک به اعداد و ارقام توجه می شود ، اما به هر حال به درک فعالیت های تجاری نیز توجه دارد چون اعداد و ارقام از این فعالیت ها گرفته شده اند که شامل تسلط بر روی پرسنل اصلی می شود و بفهمیم چگونه آن ها فکر می کنند و در تصمیماتشان از چه اطلاعاتی استفاده می کنند . در اینجا مواردی ذکر شده که اساساً در حسابرسی بر مبنای ریسک مورد توجه قرار می گیرد .

این ساختار تجاری مخصوص چگونه است که او را در رقابت مجزا کرده است و موقعیت حساس رقابتی اش چیست؟ (بایر^۳، ۲۰۰۹).

از لحاظ استراتژیکی اهداف بلند مدت و کوتاه مدت پیمانکار چه هستند ؟

موانع بلند مدت و کوتاه مدت (مانند کمبودهای مواد و کار) چه هستند که شرکت برای رسیدن به اهدافش باید بر آن ها غلبه کند و چگونه شرکت این کار را طراحی می کند ؟

مشکلات روزمره مربوط به کار که مدیریت ارشد با آن ها مواجه می شود چه هستند ؟

² . Wollard

³ .Bayer

چگونه آیا مدیریت ضعف های مربوط به کار را مورد توجه قرار می دهد .

چه کنترل های عملی در محیط کار صورت می گیرد تا مطمئن شویم که قراردادهای اجرا شده اند و کار مطابق با روشها و خط مشی های داخلی اش صورت گرفته است ؟

چه کنترل های داخلی در محیط کار صورت می گیرد تا مطمئن شویم که کار مربوط به گزارشات و حساب های مالی بدون اشتباه و فریبکاری صورت می گیرد ؟

چگونه آیا مدیریت باید از درستی اطلاعات مالی که در اتخاذ تصمیمات مهمش از آن ها استفاده می کند مطمئن شود ؟ از لحاظ تاریخی ، چه افرادی در شرکت بی تجربه هستند و یا سطح کمتری از کار را نسبت به افراد قبل انجام داده اند ؟ به عبارت دیگر در حسابرسی بر مبنای ریسک ، بر حسابرس واجب است که تمام ویژگی های آن خاص ساختار تجاری که قرار است مورد حسابرسی قرار دهد ، بفهمد(بایر^۴، ۲۰۰۹).

مراحل حسابرسی بر مبنای ریسک :

در مورد این سطح جدید خدمات حسابرسی به روش جدیدی از آمادگی و هدایت خود حسابرسی نیاز است. زمانی که روش حسابرسی بر مبنای ریسک پذیرفته می شود ما نیز بیشتر خودمان را برای بررسی مقدماتی و طراحی آماده می کنیم . ما زمان بیشتر را صرف می کنیم تا کنترلهای عملی شرکت را بفهمیم ، کنترلهای داخلی آن ها مربوط به کار گزارشات مالی هستند از نقطه نظر حسابرس ، این کار مقدماتی بسیار با ارزش است. چون ما واقعاً در این زمان وارد جریان کار می شویم و جواب اغلب سوالاتی که قبلاً پرسیده ایم را می دانیم (حساس یگانه ومعیری، ۱۳۸۵).

در اینجا سه مرحله اصلی حسابرسی بر مبنای ریسک ذکر شده است .

مرحله اول : سوال از تمام کارکنان اصلی

در صورت امکان حسابرسی با رئیس / LEO/ یا مالک شرکت صحبت می کند آن فردی است که می تواند درباره ریسک ات و اهداف بلند مدت و کوتاه مدت شرکت صحبت کند . پس ما می خواهیم بدانیم (حسابرس)

بزرگترین ریسک ی که شرکت سال بعد با آن مواجه می شود چیست ؟ و در مورد ریسک ۵ سال بعد چه چیز ؟

آیا طرحهایی برای از بین بردن یا رفع آن ریسک ات وجود دارد ؟

با چه مشکلاتی کار تجاری امسال مواجه شده است ؟

آیا نگرانی های مخصوصی وجود دارد که ما باید از آن ها مطلع شویم بخصوص زمانی که کار حسابرسی انجام می دهیم ؟

و چیزی که ما انتظار داریم در اعداد و ارقام ببینیم ؟

بعلاوه ما مواردی را که در حسابرسی سال قبل بیان شده نیز دنبال می کنیم . پس ما به سوی سطوح پایین تر مدیریت می رویم و با مدیریت های سطوح پایین تر نیز صحبت می کنیم و کارمان را با CFO شروع می کنیم . و از او سوالات مشابه سوالات مدیریت ارشد می پرسیم که به حوزه مسئولیت او مربوط است . همچنین سودمند است که در این مرحله با نمایندگی انبار و کسانی که از کار حمایت می کنند نیز صحبت کنیم . حتی وکیل مشتری نیز می تواند اطلاعات سودمندی را در مرحله طراحی در اختیار ما بگذارد(والوارد، ۲۰۰۲).

از نقطه نظر حسابرس ، این فرایند کار اولیه در کوتاه کردن و خلاصه کردن روش های حسابرسی کمک زیادی خواهد کرد . در این مرحله ، ما انتظارات حسابرسی را توسعه می دهیم و به صورت امیدوارانه ، مدارک و شواهد مورد تایید حسابرسی را بدست می

⁴.Bayer

آوریم که در زمان کار حسابرسی واقعی از آن ها استفاده کنیم. ما همچنین می فهمیم چه چیز در شرکت جدید است و ارزیابی می کنیم چگونه ما می توانیم برای مشتری مان با ارزش تر باشیم (دالتون^۵، ۲۰۱۵).

مرحله دوم: مستند کردن کنترلها (سند کردن کنترلها)

بعد از اینکه کنترلهای مربوط به عملکرد و کنترلهای داخلی به صورت جزئی وجودشان اثبات شد، برای ساختار شرکت، کنترلها در سایت شغل و گردش اطلاعات از سایت شغل به اداره و بر عکس می تواند به مهمی کنترل های داخلی در اداره باشد. در این مرحله در جریان کار، ما حسابرسان به گونه ای یکنواخت می رسیدیم چرا؟ به عنوان مثال چرا این سیاست در اینجا اعمال می شود.

چرا آیا نظارت و سرپرستی همان زمان های مشخص که کار باید صورت بگیرد همانند موارد دیگر حفظ نمی کند؟ چه ریسک ی را آیا مدیر ندانسته پذیرفته و چرا؟

تمام این سئوالات ممکنه از نظر مدیریت بسیار دردناک باشند. چون هیچ کس دوست ندارد درباره سیاست هایش، روش ها و کنترلهای داخلی اش صحبت کند. به هر حال، کنترلهای داخلی فقط به این مطلب محدود نمی شود که مطمئن شویم شرکت به اندازه کافی وظایفش را در بخش حسابداری تفکیک کرده است. کنترل های دیگری نیز وجود دارد که خارج از حوزه حسابداری صورت می گیرد که همچنین باید ارزیابی شود. برای اینکه به گونه ای شایسته یک حسابرسی بر مبنای ریسک را هدایت کنیم ما باید روش آن استاندارد کار تجارت را بفهمیم که با پرسیدن سوالات سخت، ضعفهای آن مهم نیز مشخص می شوند. بعضی از سوالاتی را که یک حسابرس ممکنه بپرسد عبارتند از:

چه نوع کنترل ها یا توجهات در شرکت برای فرایند تخمینات (برآورد ها) اعمال می شود (حساس یگانه ومعیری، ۱۳۸۷).

آیا شرکت از سودها بر روی قرارداد T,M با آماده نکردن مطالبات اجاره ای تجهیزات صرف نظر می کند؟

چگونه آیا مدیریت مطمئن می شود که مطالبات مربوط به تجهیزات نسبتا روشن برای شغل ها جمع آوری شده اند جایی که تجهیزات استفاده شده اند؟

این نوع سوالات و جواب ها که دریافت می شوند برای موفقیت حسابرسی بر مبنای ریسک، قطعی هستند.

سودهای ساخت CFMA سپتامبر / اکتبر ۲۰۰۲ (حساس یگانه ومعیری، ۱۳۸۷).

مرحله سوم: تحلیل و بررسی اطلاعات:

در شکل سوم حسابرسی بر مبنای ریسک، اطلاعات مالی بازنگری تحلیلی اولیه را طی می کنند و روشهای حسابرسی توسعه می یابند. هدف در اینجا این است که حسابرسی زیادی را تا حد امکان که از یک روش تحلیلی استفاده نموده انجام دهد. به جای اینکه جزئیات را مورد تست و آزمایش قرار دهد. اگر ما همانند حسابرسان شما معتقد باشیم که کنترلهای داخلی به گونه ای مفید عمل می کنند، ممکنه کنترل را مورد تست قرار دهیم و تست های جزئی تر دیگر را کم کنیم. اگر ریسک ات و کنترلها به اندازه کافی مشخص شوند و ارزیابی شوند، ما می توانیم پس روشهای تحلیل مان را بر مبنای انتظاراتی درباره اینکه چه چیزهایی باید اطلاعات مالی نشان دهد را گسترش دهیم. چون ما قبلا سوالاتی را مطرح کرده ایم و اطلاعاتی را از سطوح مختلف مدیریتی جمع آوری کرده ایم، پس ما می توانیم روش های تحلیلی مان را بر روی این اطلاعات قرار دهیم. اگر اعداد و ارقام انتظارات ما را برآورده نمی کنند، پس ما متعهدیم روشهای بیشتری را انجام دهیم. به عنوان مثال، برنامه شغلی برای پیمانکاران استاندارد یک سری اطلاعات کلیدی است و کسی است که ما قبلا در حسابرسی برای تحلیل ریسک نیاز داشتیم (دشماخ^۶، ۲۰۱۰).

⁵.Dalton

⁶. Deshmukh

در حقیقت ما ممکنه این اطلاعات را قبل از انجام مراحل ۱ و ۲ بالا در مقابل مان داشته باشیم. موضوع این نیست که تحلیل ما از ریسک در مراحل مقدماتی حسابرسی چه نشان می دهد برآوردهای مدیریت (که دربرنامه شغلی هستند) همیشه نقطه مرکزی هستند زماهی که ما درباره ریسک صحبت می کنیم. بنابراین برنامه شغلی به گونه ای مجزا مورد تحلیل و بررسی قرار می گیرد تا مشخص کند کدام شغل ها ریسک بیشتری را ارائه می دهند. در زیر تعدادی از عوامل ذکر شده اند که در اتخاذ تصمیمات استفاده می شوند (والوارد^۷، ۲۰۰۲).

- درصد اطلاعات تکمیل شده در تراز نامه
- اندازه قرارداد
- نوع قرار داد
- تجربه پیمانکار در نوع قرار داد
- کارمندان اصلی در قرار داد (سرپرست، مدیر، پروژه)
- ناخالصی سود برآورده شده
- میزان هزینه های کار در قرار داد
- وجود شروطی در قرار داد مانند مجازات هایی برای تاخیر تکمیل کار
- وجود مصرف زیاد زمان یا هزینه بیش از میزان انتظار داشته یا مشکلات دیگری با توجه به پرسش آن دیگر ذکر شد (والوارد، ۲۰۰۲).

نتیجه گیری

در طی ۱۵ سال گذشته، تلاش برای متوقف کردن موج رسوایی مالی در شرکت های بزرگ سبب تغییرات قابل توجهی در چشم انداز نظارتی و نحوه انجام حسابرسی های صورت های مالی شده است. در بسیاری از حوزه های قضایی، توسعه قوانین حسابرسی از سطح ملی به سطح بین المللی منتقل شده است. علاوه بر این، تغییر در تنظیم حسابرسان از خود تنظیم توسط حسابداری به نظارت قابل توجه توسط سازمان های مجاز دولتی، هماهنگ شده از طریق شبکه های بین المللی انجام گرفته است. در عین حال، استانداردهای حسابرسی دقیق تر و قابل توصیف بود و تأکید بیشتر بر ارزیابی ریسک مشتریان از لحاظ عملیات، کنترل داخلی و تقلب مدیریت بود. با این حال، چگونه حسابرس باید از استانداردهای مبتنی بر ریسک پیروی کند و چقدر آنها به اجرا درآید. با توجه به قیمت ممیزی، افزایش هزینه های حسابرسی برای مشتریان با ریسک بالای کسب و کار را در بر می گیرد، در حالی که هزینه های حسابرسی برای مشتریان با ریسک کم باقی می ماند. این یافته ها باید برای حرفه حسابرسی و کسانی که در توسعه مقررات حسابرسی مشارکت دارند مورد توجه باشد. به طور خلاصه، حسابرسی مبتنی بر ریسک نه تنها نقش ارزش افزایی حسابرسی برای محصول (صورت های مالی مشتری را تثبیت می کند بلکه کار حسابرسی را سودآورتر می سازد. به عبارت دیگر، حسابرسی مبتنی بر ریسک این امکان را فراهم می سازد تا در پایان کار هر دو طرف، مدیران و حسابرسان، احساس رضایت کنند. ارزیابی ریسک به حسابرس کمک میکند تا با کمک ارزشمند خود به مشتری که برای تقویت عملیات صورت می گیرد رویکردی فعال داشته باشد. دلائل عدم گسترش استفاده از رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک در موسسات حسابرسی شامل فقدان اطمینان از اعمال قضاوت های مربوط به ریسک حسابرسی، نیاز فراوان به دانش تخصصی ریسکهای فقدان زمان برای برنامه ریزی نوع جدید راهبرد کار حسابرسی و این تلفی نادرست است که از آن نمی توان برای تمامی حسابرسها استفاده کرد. برعکس، براساس تحقیقات

7. Wollard

نظری و عملی انجام گرفته در برخی کشورها نه تنها روش شناسی این رویکرد به فن پیچیده و بالایی نیاز ندارد، بلکه منابع حاصل از صرف زمان بیشتر در برنامه ریزی حسابداری، بیش از هزینه های عدم استفاده از این رویکرد است. هم چنین حسابداری مبتنی بر ریسک را می توان برای انواع حسابداری به کار گرفت و آن را برای حسابداری مؤسسات خصوصی و دولتی و عمومی اعمال نمود. البته حسابداری مبتنی بر ریسک با ریسک های مشخصی نیز روبرو است. استفاده از حسابرس بی تجربه، بی توجهی به تغییرات محیطی و تجاری شرکت تحت حسابداری، تکیه بر دانش تجربی مشتری و دانش قبلی حسابرس و عدم توجه به ویژگی های خاص صنعت از جمله این ریسک ها است.

فهرست منابع

- حساس یگانه، یحیی و مرتضی معیری، (۱۳۸۵)، "مفهوم اهمیت و ارتباط آن با ریسک حسابداری"، ماهنامه حسابداری، شماره ۱۷۸، سال بیست و یکم، شماره ۵، ص ۷۴-۷۷ و ۸۰-۸۲.
- حساس یگانه، یحیی و مرتضی معیری، (۱۳۸۷)، "حاکمیت شرکتی حسابداری و کمیته حسابداری"، ماهنامه حسابداری، شماره ۲۰۰، سال بیست و سوم شماره پنجم، ص ۵۷-۶۶.
- خداداد، امیر مسعود، (۱۳۷۳)، "بررسی علل عدم اجرای برآورد ریسک در حسابداری ایران"، پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران.
- خطیری، محمد، (۱۳۸۴)، "موانع اجرای حسابداری مبتنی بر ریسک در شرکت هایی که حسابرسان آن ها عضو جامعه حسابداران رسمی ایران می باشند"، پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
- فرصتی، ولی ا. . .، (۱۳۸۱)، "بررسی نارسانی های مدل حسابداری مبتنی بر سیستم و جایگزینی آن با مدل حسابداری مبتنی بر ریسک در ایران"، پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه تربیت مدرس.
- وحیدی الیزبی، ابراهیم، (۱۳۸۳)، "برداشت حسابرسان ایرانی از ریسک ذاتی"، رساله دکترا دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه علامه طباطبایی.
- Alan Oliphant,(2002) "**Using Risk Models to Determine Information Risk Levels. New it Auditor**, Vol.S, October 1, 2002
- Maribeth A. Wollard.(2002) "**Risk-Based Auditing: is it Right for you?**" Florida CPA Netlink.
- Thomas F.Bayer, (2009), "**Risk-based Auditing: A New Approach**", CFMA Building Profits, September/October
- Vicky M.Dalton, (2015). "**Risk Assessment in Audit Selection**". Internal Audit, Spokane Country March
- Ashutosh Deshmukh, Jeft Romite, (2010) "**Assessing the Risk of Management Fraud Using, Red Flags: a Fuzzy Numver Based Spreadsheets Approach**, South-Western Collage Publishing